

”Lähtiessä ei edes tiedetty mihin juna menee”

Sotalapsi Kosti Tarvainen joutui Vuoksenniskan asemalla Tanskaan menevään junaan

— Lähtijöitä oli hirveän paljon, ja kaikki me olimme lähes samanikäisiä. Vanhemmat olivat mua saattamassa vauvuun, eikä kukaan tiennyt meneekö juna Ruotsiin vain Tanskaan. Kovin paljoo muuta en lähdistä muista, kun olin vasta kuusivuotias. Ilmeisesti pienestä pojasta meno vieraaseen maahan oli niin jännittävää, ettei eroa vanhemmista ja sisarusista osannut ajatella, muistelee Imatralta Tanskaan vuonna 1940 sotalapseksi lähetetty Kosti Tarvainen.

Kosti Tarvainen koti sijaitti Tienhaarassa. Perheessä oli seitsemän lasta, joista kaksi nuorinta lähetettiin sotalapseksi.

— En tiedän mikä se sotalapsi-ikärajana oli, mutta äiti sai mahdollisuuden lähettää meistä kaksi nuorinta leikkisempään leivän ääreen. Kaksi vuotta mua nuorempi sisko joutui Ruotsiin ja minä Tornion kautta Etelä-Tanskaan Nyköping Falsteriin. Matkasta, miten se meni ja kuinka pitkään se kesti, ei mulla ole paljon muistikuvia. Kööpenhaminassa meitä lapsia pidettiin kolme päivää, ennen lopullista määräänpäätä. Siellä meille tehtiin tarkka lääkirintarkastus.

Nyköping Falsterin asemalla matkasta uupunutta nientä suomalais-

poikaa oli vastassa tanskalaisaviopari, joka ihas-tui vaaleaan, lappukaulaiseen miehenalkuun ensisilmäyksellä.

— Heillä ei ollut omia lapsia, joten he olivat onnellisia sotalapsesta ja myös siitä, että saivat auttaa suomalaisia. Tanskalaiset vanhempaini olivat mukavia, hyviä ihmisiä ja myös koko kaupunki yritti auttaa perheitä, joissa oli sotalapsia. Kuusivuotiaalle tanskan kielen oppimisessakaan ei ollut vaikeuksia, varsinkin kun opettajana toimi suuri joukko kivoja tanskalaisia leikkikavereita. Sotalapsista pidettiin tosi hyvää huolta, meille järjestettiin yhteistä ohjelmaa ja vietiin mm. tanssikouluun. Koti-ikä-vää en tuntenut koskaan.

Kahden vuoden sotalapsi

Kosti Tarvainen aloitti Tanskassa myös koulunkäynnin, mutta se koke-mus jäi vuoden mittaiseksi. Isä ja äiti pyysivät Kostin kotiin välittömästi, kun elinolosuhteet alkoivat Suomessa rauhoittua.

— Kun elintaso parani Suomessa niin vanhempani halusivat mut kotiin. Muistan kun hyvästelin kaikki leikki- ja koulukaverit ja odotin innokkaasti isän ja äidin tapaamista. Monet Tanskasta tulleista sotalapsista lähtivät yhtä aikaa kotimatkaalle, mutta hyvin moni heistä adoptoitiin Tanskaa. Nyt heillä on siellä suomalainen etunimi ja tanskalainen sukunimi.

Vuoksenniskan asemalla kotiinpalaaiaa oli

isä vastassa.

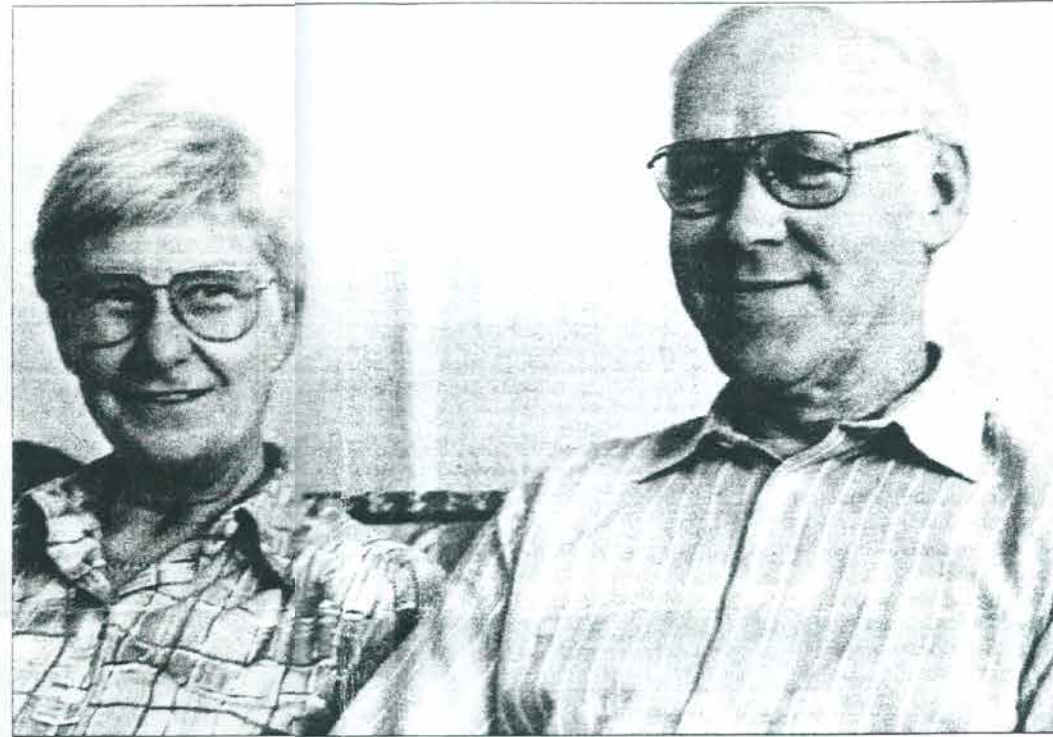
— En tiedä oliko äiti saanut tietoa paluustani lainkaan, kun isä vain oli vastassa. Äiti oli mennyt Tirvaan kotitilalleen auttamaan vanhempiaan maatalon töissä. Isä vei mut asemalta kotiin, mutta samantien mekin lähdimme Tirvaan. Ensin menimme junalla Kaipiaisten asemalle ja loppumatka, seitsemän kilometriä, taittui polkupyörällä. Perillä kohtasin äidin pellolla töissä ja näkeminen kahden vuoden jälkeen on jäänyt pysyvästi mieleeni. Muistan kun huiskutuksen jälkeen juoksimme toisiamme vastaan, Tarvainen muistelee lämpimästi.

Elämä sotalapsuuden jälkeen jatkui Tarvaisen mielestä luontevasti, sopeutumisasikeuksia hän ei muista kokeneensa. Sodan jälkeen Tarvaisen perhe muutti Vaajakoskelle.

— Isä pelkäsi kovasti uutta evakkoon lähtemistä, kun kolmesti se reissu oli koettu. Hän halusi kauemmaksi rajasta, ja kun isä sai työpaikan Vaajakosken sahalta, niin sinne sitten lähdettiin. Muutimme vuodenvaihteessa -44-45 ja juuri tuolloin tuli tieto rahanleikkaamisesta. Yöjuna, jolla olimme menossa, oli täynnä väkeä, ja ihmiset olivat hirveän järkyttyneitä, kun joutuvat antamaan niin paljon rahaa valtiolle. Seteleitä yritettiin piilotella ties minne.

Sotalasta ikävöitiin

Tanskalaiset vanhemmat ikävöivät kovasti sotalastaan ja pitivät häneen iatkuvasti yhteyttä — ja

Kosti ja Birte Tarvainen vierailevat säännöllisesti Suomessa.

kaipasivat luokseen. Tarvaisen mukaan he halusivat hänet takaisin, siksi että he uskoivat pystyvänsä antamaan suomalaispojalle paremman tulevaisuuden.

— He kirjoittivat meille säännöllisesti ja pyysivät minua takaisin Tanskaan heti kun mun koulu päättyy ja pääsen riipiltä. Tanskasta tuli myös paketteja ja rahaa. Tanskalaiset vanhempaini lähettivät hienon, mustan rippipuvunkin, jollaista ei tuolloin ihan joka rippilapsella ollut.

Kosti Tarvainen pääsi rippille Taulumäen kirkossa vuonna 1949, jonka jälkeen hän alkoi valmistella tosissaan Tanskaan muuttoa.

— Olisin mennyt saman kesänä Tanskaan, mutta viranomaiset käännyttivät mut Helsin-

gistä takaisin, kun passi oli mennyt vanhaksi. Palasin takaisin Vaajakoskella ja vuoden kuluttua hain uuden passin sekä lähdin heti matkalle, ettei se ehdi vanheta. Tuolloin passi oli voimassa vain 30 vuorokautta.

Tanskaan palattuaan Tarvainen alkoi jutella viranomaisten kanssa kansallisuutensa muuttamisesta.

— Jos olisin muuttanut heti kansalaisuutta, mun olisi pitänyt käydä 18 kuukauden armeija, kun vastaavasti Suomessa siirtä pääsi kahdeksassa kuukaudessa. Niinpä tulin Suomeen käymään armeijaan ja Tanskan kansalainen minusta tuli sitten vuonna 1956.

Ennen armeijaa Tarvainen valmistui Tanskassa

jona hän työskenteli useita vuosia. Eläkkeelle hän jäi muutama vuosi sitten valtion päiväkotitöihin virastona.

Suomen kieli sujuu yhä

62-vuotias Kosti Tarvainen on yksi harvoista Tanskaan jääneistä sotalapsista, jotka eivät ole unohtaneet äidinkieltään.

— Olen käynyt Suomessa säännöllisesti sekä sukuloimassa että virkamatkalla. Nyköping Falster on lisälmen ystävyyskaupunki ja olen ollut tulkkina Suomeen tehtyillä ystävyysmatkoilla. Samat tehtävät odottavat mua Tanskassa, kun lisälmenä tulee vieraita Tanskaan. Li-

Tanskassa tulkin apua tarvitsevia turisteja. Mun puhelinnumero on mm. sairaalassa sekä poliisilla, jotta viranomaiset saavat mut heti paikalle suomenkielentaitoista tarvittaessaan, Tarvainen kertoo.

—Eriyisen iloinen olen siitä, että olen voinut ja auttaa nuorisoa, jota lisälmenä käy paljon Tanskassa. Se on kaikista hienointa, kun olen esitellyt heille maata ja monista suomalais- ja tanskalaisnuorisista on tullut pysyviä ystäviä, jotka vierailevat lomillaan toistensa luona. Mulle on tärkeää, että olen saanut tällä tavoin olla auttamassa maittemme välistä yhteistyötä, hän lisää.

Tarvainen touhuu myös innolla suomalais-

Sotalapsi Kosti Tarvainen palasi Tanskasta kahdeksanvuotiaana herrasmiehenä — merimiespuvussa ja nappaskengissä.

tyksessä, joka perustettiin neljä vuotta sitten.

— Me kokoonnumme kerran vuodessa, tänä kesänä Jyllannissa. Yhdistyksen puheenjohtaja asuu Suomessa ja yleensä hän tuo kokoukseen joukon uusia jäseniä. Puolet yhdistyksen jäsenistä ei osaa lainkaan suomea, mutta se ei ole kanssakäymistä häirinyt. Kokouksissa me muistelemme sotalapsiaikojamme ja katselemme meitä koskevia vanhoja lehtileikkeitä ja valokuvia, joita on taltioidu hirveä määrä.

Sotalapsiajoista Tarvainen on pelkäänsä hyviä muistoja.

— Mulla oli oikein hyvä onni. Kun elämä vielä jatkui Tanskassa, niin olen hyvin onnellinen. Sitä en tiedä mitä Suo-

mi olisi mulle antanut. Tanskassa mulla on koko ajan ollut työtä ja sieltä mulle löytyi myös hyvä vaimo. Meillä on kolme poikaa, joilla on jo omat perheensä ja lapsenlapsiakini on kertynyt jo kuusi.

Imatralta Kosti Tarvainen vieraili isosiskonsa Helmi Lindénin syntymäpäivillä viime viikonvaihteessa.

— Täältä Imatralta mä en voi koskaan lähteä ennen kuin olen käynyt Tienhaarassa katsomassa entistä asuinseutuani ja siellä aikoinaan pommiuojana toiminutta junaradant alitse kulkevaa semanttirengasta, jonka sisällä niin monesti hytisiin kylmästä taivosen aikana.